

پیشہ سنی کی تقریریں
۶ دسمبر ۱۹۰۹ء

3/95

۱۱

پوی گل

یعنی

نور الہادیہ

از

شبلی نعمانی

باہتمام خاکسار شلیہ

در مطبعہ عیسیٰ گیلانی طبع شد

۸۹۱۶۵۱۵۱۳
ش ۱۲ ب ۵
۲۰
۷۱۲

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE712

CHECKED 2002

اکتوبر ۱۹۰۸ء

<p>پیک فرخندہ قدم مژدہ سرامی آید رفت از شهر بدایں کہ بہار ان چمن گوئیایوسف گم گشتہ بہ کنعان آید فتش گرچہ بکام دل اجاب نہ بود خویشتن بہاں لطف و صفا ہست کہ بود شیشہ ہائے دل عشاق بچینید را فرنیاب بہ خاک سیرایش بکین کا ویدہ و دل ہمہ کار تماشایند ابدان خنجر و گیسوی سر ہستہ کند</p>	<p>کرنفر یاسف سر کردہ مامی آید آمدان گونه کہ در باغ صبا می آید یا نگارینی سوئے سپا می آید چوں بیاد بہ مراد دل مامی آید ہم بدایں قاعدہ مہر و وفا می آید کہ گزندش سزاور تہ پامی آید شیدوہ ہست کہ از دیدہ مامی آید کاں تماشاکدہ حسن وادامی آید ترک شوخی ہست زمین ان غامی آید</p>
--	---

CHECKED 1998-99

بوی جانی که مشام دل بجات تازه کند هر کجای می گذرد عطر نشان می گذرد آمد و از دل ماصبر و سکون می طلبد کار اندازد مبرای نغمه شوق که ای دعای سحر از چرخ فرود آید کنون	میتوان یافت کراں بندست می آید هر نیسمی که از باں زلف و نامی آید شاه بنگر که به آیین گدای آید روی نهفت در آیین حیا می آید کال که میجو پستی اورا بدست می آید
	شلی غمزه آورد دل و دین نشا غیر ازین چیست که از دست گدای آید
	۱۴- اکتوبر ۱۹۰۸ء
هر چه هست از لب کفام خوش است عشق را اول و آخر نبود مدعی از هوس خام گذشت باده را نیست خوار از نقل گزید من نیز زده بچوی سبزه چم بروی بنده خوشیم میخوای بوسه بطلبش نیست نیکو است نتوان پرده به خورشید کشید	نه همی بوسه که دشنام خوش است هم در آغاز و هم انجام خوش است گریه باینرشت رام خوش است بوسه از پس دشنام خوش است وین حکایت لب جام خوش است که مرا نیستیم نام خوش است گر چه این شیوه بزم خوش است روی او ببلوه که عام خوش است

	<p>بگذر از باوه به پیروی شبلی زانکه هر کار به سنگام خوش است</p>	
	<p>۱۵- اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>	
	<p>ملکنو</p>	
<p>هر شیوه اش بلای دل دردمند بود با آن که کار با صمیمی خود پسند بود یک تیرہ قدتہ طرازش بلند بود یارب کہ ام جا میر اس رشتہ بند بود پرسد ز من کہ نرخ متاع تو چند بود سرایہ کہ بود دل مستمند بود</p>		<p>آں شوخ لب کہ پایہ حسنش بلند بود در شوق، پاس گرمی نازش بجا مند سنجیدہ ایم منتہ محشر بہت تش ہر گز حدیث شوق بہ پایاں نیامدہ است می بینم اس کہ قیمت دل تا کجا کش تو یک نگاہ ناز زیاں کردی و مرا</p>
	<p>شبلی ز بجا دوست کہ ذوق سخن نماند شکر فشانیم ہمہ زان نوشمند بود</p>	
	<p>۱۶- اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>پیام بندہ بہ آں خاک تہستان برسا و گر نہ لطف بفرماے و را گاہ برسا</p>		<p>نسیم صبح بیا۔ راستے بہ جاں برسا متاع جاں دہم ار پاسے فرومی خواہی</p>

<p>و فور شوق شکیبائی تو اندیش حدیث شوق نہ چنداں کہ دریاں گنجد نصرتی مکن از پیش خود و در و چیرے بہ آستانہ اوسر نہ وز روئے ادب بگو کہ طبع و وعدہ ہائے پے دیے</p>	<p>رو اسرار در رنگ و ہمیں ماں برسا اگر نہ جملہ تو اس نچسہ سے تو اس برسا چناں کہ باتو بگویم تو ہم چپاں برسا در و دگویی و وعایم زماں زماں برسا بسا و مرتبے من بہ آسماں برسا</p>
<p>سلام شوق و متن ز بند لہجائی ہر ساکنان در او یگانہ یگانہ برساں</p>	
<p>۱۷۔ اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>دل میں باختم زین پیش کنوچاں فدا کروم تماشا داشت آں ہنگامہ خیر سیاهی جیاں خامچتن ہائے یاراں عالمے دار متاعی گرد بست آساں فتنہ قدر و نیکو شب و صبح و شعلے یچنین صدرہ ہم نیم و بند پانچ اول کارست میبانی دل افسردہ را این عشق کو ختم کی</p>	<p>محبت راہین یک وام برین دوا کروم دریغ از زود کاریا کہ مکتوب ر تو داکروم غلط کروم کہ آں بے مہر اور دانشا کروم بہ اول را سپردن خواہم اول بہا کروم کہ تو بند قیار اعتقدہ برستی و داکروم بہ این شادوم کہ آں بت را پیچاں شاکروم مسے مہد آتم باخویش رقم کیا کروم</p>
<p>سہ ہزار دن مول کرنا۔ ۱۲</p>	

۱۷- اکتوبر ۱۹۰۸ء

زجاں گد شتم و باز مہ بر بنے آید	کنیت و مہ و اس بُت ہر نغمی آید
اگرچہ پایہ بلند است پارسائی را	وے ز فتنہ چشم تو بر نمی آید
ز بسکہ از ہمہ سود کش کش افتاد است	خدا گناہ ز دل تاج گری آید
فراق و ہجر دیار خوشے بود کہ در	پس از گذشتن شب ہم نغمی آید
دل ارید است تو افتنا رخسار کن	کہ اس متاع بکار و گری نمی آید
بہ جاں سپردن من دیر اگر بود است	کہ یار زود تر از زود تر نمی آید
جداز دوست شب تابناک چرخ	کہ کار عارض او از قسم نمی آید
چنان بہ جلقہ اغوشم آن نگار آمد	کہ مہ بہ مالہ ازین خوب تر نمی آید

بہ خوارے کہ ز کوسے تو رفت لغتانی

اگماں برم کہ ازین پس و گری نمی آید

۱۸- اکتوبر ۱۹۰۸ء

بہ حال خستہ اش رجمی تو اس کرد	کہ گرم عشق را بے خان ماں کرد
رہ و آئین تقویٰ نیز بند نیست	اگر کارے نباشدے تو اس کرد
نصیب عشق از ویش ہیں ہو	کہ جائے بوسہ را یکک نشان کرد

<p> کہ دل را ہر چہ من گفتم ہماں کرد نہ کروم عشق اما منے تو اں کرد ولیکن ذوق و عرفاں زباں کرد زینے را بود و آسماں کرد آریں ہم خوب تر کار تو اں کرد حیار اخوا ند ویر خود پاساں کرد چہا لے اینچسپس را گجاں کرد زبیں را میتواند آسماں کرد کہ با من ہر چہ کرد، آں چواں کرد نگہ را نیست نہ با خود ہم زباں کرد ترمای باید از چشم لال کرد چنانق خج ہر من مہرباں کرد نگاہ شوخ او خاطر نشاں کرد یکے زبیں کار ہا آخر تو اں کرد </p>	<p> ہر زندی نام یکوزاں برآورد بہ وقت جان سپردن گفتناید دل از خواہاں گرفتنی خوب کے دی محبت پایہ بالا برد، دل را بہ بوسہ دل نوازی کردی ہا چوتہنا با حرفیاں بر نیامد نہفت از دیدہ اہل نظر ہسم اگر گشتگی بختم این است مرا ز پیر گردوں شکوہ نیست بہم چوں خواست با او شخ لفت بگو با سامے، کامور شرفن مرا از عشق خود، خود می کند منع بہایاں، یعنی تیر قضا را جنوں یارندی و شاہد پستی </p>
<p> ہماں کرد از سخن و رہند شہلی کہ صائب رسوا و صفا ہاں کرد </p>	

۲۰۔ اکتوبر ۱۹۰۸ء

من اگر پیروی شیوہ مستان کروم کار پیروی و شاہ جلی ہر دو خوش است انگہ گم در آخر ہمہ پیرا بہ تو گفستہ بامی و بادہ پیرانہ سرم کار افتاد بوسہ بے ادبیم ہا تو بہ مستی کردہ بہت چشم لطف از تو بہ اندازہ آں می دارم زاں بہ ہرستی و زندگی شدم آوازہ کن جاں سپردم بہ فراق تو و از غم رستم در جنوں نیز ز اندازہ و آئیں نشدم ہر خیالے کہ ز کوئے تو بچینم، گوید	کسب این فن ہنراں نگرین قیاں کروم شکر ایزد کہ ہم ایں کروم و ہم آں کروم آں ہمہ راز کہ عمرے ز تو نہاں کروم آہ از ان تقویٰ سہی کہ کہ نقصاں کروم شیوہ ہائے کہ ہم از اصل تو نہاں کروم کہ من از نام نکو بسہ تو نقصاں کروم انجہ آں نگرین می خواہہ گفت آں کروم مشکلے بود کہ ہر خوشی آں کروم دلفت آں ساں کہ بفرمودہاں کروم سرمہ در رہ گذر باد پریشاں کروم
---	--

بیشلی ایں فن نہ بہ این شیوہ و آئیں دہ است
پیش ازین کالبدے بود کہ من جاں کروم

۲۱۔ اکتوبر ۱۹۰۸ء

حکایت من و او اگرچہ راز نہاں بود	بسے نماز کہ ایں حرف داستان گزود
----------------------------------	---------------------------------

<p>زینش عشق تنویر ارسنے بری ذوقی بدن پائی خاک کشتگاں این است پیش غیر پرش نام تسیار زده اگر چه زخم دلم روئے در ہی آورد زب کہ نام تو از ذوق بر لبم گذر د اگر به وصل تو مستانه جو شیم این است به این صفت لب لبر نمی که عاشق</p>	<p>بباش تا قدرے آشنای جان گردد کہ با نسیم ره دوست ہم چنان گردد روادار کہ خود سو و من زیاں گردد زخنده نمکین باز ہم چنان گردد عجب ناست اگر غیبر بہ گماں گردد متناع بوسہ بہتر ہم کہ را نگاں گردد حدیث دوست بہ دوستی کہ در و باں گردد</p>
	<p>بہینہ گوہر فطرت کہ نام او شبلی است چنان مکن کہ دوست تو را یگانا گردد</p>
	<p>۲۲ - اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>
<p>چشمش بہ سوئے مانکہ نامت نام کرد ذوق نظر بہ لذت کاوش نمی رسد صد بار در حریم چمن پیش روئے تو ہنگامہ حسد تو شوریدہ وقت کرد شیرینی لبش بہ شکر غوطہ میدہد آہ از کہ شمعہ تو کہ التیلم ناز د</p>	<p>ساقی بہ جام ریخت، نمی نار سپیدہ را داعم ازیں کہ دل نتوان کرد دیدہ را گلچیں بہ خاک ریخت گل تازہ چیدہ را آن کشتگان مرگ بہ خاک آرمیدہ را و شام ہائے تلخ نکر شینیدہ را آن چشم ہائے مست بہ خواب آرمیدہ را</p>

<p>شبتی اگر حریف و نظر باز بوده است عیش کن که در نتوان بستید را</p>	
<p>۲۲- اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>روزگار سے ست کہ فرزند دانا بودم عشق ہر چند بہ دوست تو پیچم بفرخت خون دل میخورم از حسرت تا کہ وہ کلو پیشکر خندہ لطف تو تلی نشوم ہندوئے زلف تو چوں کفر و شی بکند</p>	<p>حالی مصلحت اس است کہ اداں بہم قیمت کم کن ازین نیست کہ از اس شہ اس شد لے دوست کہ از کردہ پشیاں شہ من کہ خاک کردہ اس غمہ ہنپاں شہ تنگ من باشد اگر از اس کہ مسلمان شہ</p>
<p>۲۳- اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>من نہ از ارباب تقویٰ بودہ ام از جمالش ہم نہ بردم بہرہ پیچ از صبر و سکون ، با من نہو قیس ز آئین حسنوں بیگاہ نہو ترک دانش کردم و ناداں شدم با خیالش بس کہ بودم ہمیش</p>	<p>بامی دے بودہ ام تا بودہ ام اس قدر محو تھا شا بودہ ام در سرق دوست تنہا بودم روزگار سے ہم صحیح بودم ایں دلیل اس کہ دانا بودہ ام گوئی بادوست ہر جا بودم</p>

<p>دوشنبه صلیبش بر عینا بود ام اگر چه عمری در تقاضا بود ام</p>	<p>بوسه های بر دم از روی دلش دام وصل او ادا ناگشته ماند</p>
<p>نیم ریاض شبلی لعلی است این که در هر شیوه کجاست بود ام</p>	
<p>۲۳۳ - اکتوبر ۱۹۰۶ء</p>	
<p>بلبل گریه به بر خویش نثار چکند در قمار تو دل از نیش نه باز چکند دست اگر سوی تو گستاخ نه باز چکند چاره گر با من بچاره چه ساز چکند</p>	<p>این چنین گردن دعوی نه فراز چکند غیر از این هیچ متاعی نبود عشاق عاشق از بسکه پیش تو از تو محروم است بسکه در دهن از اندازد و زبان بگذشت</p>
<p>شبلی دل زده در وادی غم ویر گرم اگر در ره عشق تو نه نثار چکند</p>	
<p>۲۳۴ - اکتوبر ۱۹۰۶ء</p>	
<p>یعنی گل مرا و مرزبانک و بونماند غلام بنده که با ده دست بر وضو ماند چیز به من نه گفت مرا گفتن ماند</p>	<p>آتش رخ را به من بر آن پرش بونماند دل و داد ای طاعت حق حیا به بونماند افسوس طرازی نگه ناز را به من</p>

<p>چیز نیافتد سر جستجوین پیداست این که آن دیش پنهان خون میخورد که میکده را برون</p>	<p>بنگر به سپت فطرتی صوفیان در هر چند آن نوازش ظاهرهاست در دور چشم باد که تو میفرستی</p>
	<p>سبلی مرا بچند داشت دل نریان کند گویا که کار با چشم تن در خونند</p>
	<p>۲۴ - اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>
<p>اچنه آخر کردم از آغاز می بالیست کرد گرچه صدره کردی ای دل مانفی است کرد هم دمان شیشه می بازی بالیست کرد پن خط کاری است با ما رازی بالیست کرد در چیس کار سه مرا انبازی بالیست کرد پیروی غمزه غمزه بازی بالیست کرد من برانم کس سواش بازی بالیست کرد اول این آئینه را پروازی بالیست کرد هم به عنوانی و گرا غمزه بازی بالیست کرد ابتدا از ان غمزه غمزه بازی بالیست کرد</p>	<p>دل شاز غمزه غمزه بازی بالیست کرد کار عشق خوب رویا ناکر شیشه است در بدستان اگر از زبان بکشوده بود خود پرستی با ترا ای دل به عشق آواره است بار غم ای قیس تنه می کشی از ان لعل شیشه دل برون آسان نیست چشم بگری دل تنها کرد از دیک بوسه و خالشت دل که رنگ آلودانش شد سزای عشق عمر آخر گشت، و در اندیشه ام کس کار را گر سپاه حسن را فرمان خون کردی دبی</p>

گر خداوندی هوس داری در قلم سخن	بندگی حاقط شیرازی بهیت کرد
	ما به این دست دراز تو را نمی نیتیم اندر سخن شبلیا سحرست این عجاز می بهیت کرد
	۲۵ - اکتوبر ۱۹۰۸ء
<p>شاهدان بلغ و بجز تو زارفت سواد نه شرط همت نیست تنها باوه و ساغر زون ناستامی های سحر سامی وانی چیست از غلط فتنی یوسف و تماشاگاه حسن شیوه های دلبری را خو بی و اندلی بابداں هم چشم لطف ای چمن پیری صنف هر کسی چون سنج میدان یار فریت جام می یا بوسه لعل شراب لوداد منبر و محلوب و در عشق را شاکستیت نامه و قاصد حریف آن بست و کامست بوسه تن پاش کند حمیازه و ذوق را</p>	<p>این قیاس از رنگسپاری بهیت کرد محتسب اینر با خود یاری با بیت کرد کسب این فن از گاه یاری بهیت کرد نظم را گر می بازار می بهیت کرد اچنه با ما کرد با عیاری بهیت کرد اچنه با گل کرده با خاری بهیت کرد اندرین فن رحمت بسیاری بهیت کرد زین دو کار و نشین یک کاری بهیت کرد شرح اسرار نماں برداری بهیت کرد خود ترا ای جذب ال انکامی بهیت کرد تلخی و شنام هم در کاری بهیت کرد</p>
اگرچه سبلی در جهان جز عاشق کاری کرد	من برانم کین پیش صد کاری نکرد

۲۵- اکتوبر ۱۹۰۸ء

ہر روزہ رشتہ نگار ہمارے ہاں بجا
بنکر رون شیبوہ بیگانگی کے
گویا نیشہ دوست چسک گزرتا
در کوسے یار رفت و مرا ہم خبر نہ کرد

دشمن بہ حال شبلی دل خستہ خوں رشت
داں دوست ہیں کہ خود مرہ نیز تر نہ کرد

۲۶- اکتوبر ۱۹۰۸ء

بار بار گفتہ ام و حاجت تکرار نہ
چشم مست تو چنان دہشتی از رون
آنقدر محو تماشاے جمالش بودم
شور حسن تو چنان بزم حین بر ہم زد
کار آن گیس مستانہ بود این کہ بین
یا جگر کاوی آن نشتر ترگاں کہ شد
فتنہ حسن تو از لبیکہ جہان بر ہم زد
رسم خود کامی خلق از تو چنان عام شدہ

کہ مرا جز بہ ہی و بادہ سر و کار نہ
کہ مرا نیز درین مسالہ کار نہ
کہ نگہ را خبر از لذت دیدار نہ
نالہ بلبل شوریدہ بہ پنجبار نہ
نگہ کرد کہ با بسیج کسم کار نہ
یا کہ خود زخم مرالذت آزار نہ
در میاں تفرقہ سبچہ و زنا نہ
کہ دریں عہد کسے را بہ کیے کار نہ

گرچہ شبلی بین اس لطف عیا نشن سجت
التفات کے کہ نہاں بود ز انعیار نہاں

۲۷- اکتوبر ۱۹۰۶ء	✓
<p>عسیٰ آخر علاج دل بیمار گذشت محبب بے خبر از خانه خمار گذشت کار از جو خستہ مرغ گرفت گذشت تابہ جائے کہ از اندازہ گفتار گذشت باجرائے کہ میان من و آں یار گذشت دلبر شوخ من از خانه بہ بازار گذشت ایں ہماں سہت کہ از گنبدہ دوار گذشت آہ از اں عہد جوانی کہ بہ ناچار گذشت</p>	<p>بسکہ بخوری این خستہ ز تیار گذشت بسکہ از مستی چشم تو جہاں شد سرست شیوہ نالہ بدایں پایہ رساندم کہ کنوں حسن جہاں پرور او روز بروز افروں نہ بہین دل کہ ہم از خویش ہماں دہشتہ ام بے سبب نیست کہ یوسف بہا افتادہ آہ جہاں سوز کہ در سبیلہ ام آرام گرفت داد از یں پیری بے صفرہ کہ ناخواندہ رسید</p>
	<p>بسکہ سو دازدہ رندی روز افزون غم شبلیبا مستی ہماں من از پار گذشت</p>
	۲۷- اکتوبر ۱۹۰۶ء
✓ امید پوسنہ اگر سہت ہم پیچام آ	مرا کہ در رہ عشق تو اولی گام سہت
<p>۱- از بہا افتادن، زرخ کا گٹ جانا۔</p>	

۲۷- کتبیر ۱۹۰۸ء

<p>یستم شکر کیا دہ و ساغر گشت است و انعم ازیں کہ رندی و مستقیم بنود ذوق حدیث عشق توان کین سخن آلودگی بد و امن پاکان نیر یک کس نبوده است کہ برین دلش سخت</p>	<p>یعنی کہ از طریق ریاض گشتہ است بالقوی گشتہ بر برگشتہ است صد بار گفتہ ایم و مکرر گشتہ است گوہر در آب دلی برگشتہ است دل شمع ویدہ را مکرر گشتہ است</p>
<p>شبلی طلع مدار کہ از عشق و اشتوم زیں راہ ہر کہ رفت و گر برگشتہ است</p>	
<p>۲۸- کتبیر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>باماہر معالہ بگساں بود از لذت و استمیتوان چست می گوئیم کہ دل بہ کسے دادہ مگر حاجت چا و سازی و شمن بخورہ ایم باماہر صلح ساز و لیکن نیمچہ دوش جانے بہ بوسہ باخته و سود کردہ ایم</p>	<p>خوش بود آن کہ از محبت عیاں بود کین جور از تو بودہ و از آسماں بود مارا بہ نکتہ دانی او این گساں بود با آن کہ دوست نیز بہ ما مہرباں بود کہ تیر ہائے غم و ایکے و رکماں بود دریش می کشید بجا ہم گراں بود</p>

<p>ایں شیوہ زین و سلسلہ بیرون نبود صد حرف راز بود نهان ز نگاه من یکه سپهر دوست نیاید بوی دوست از شرم یار پرس که در خلوت صا صد بار از سخاوت گرو بر چشم من در نیمه عام نیز به بالطف و انیت</p>	<p>جو راز تو بود است گراز آسمان نبود شادم که کار با صنیعت و ان نبود گو یا به سودی ناره این کار و ان نبود با بوده ایم و یار و کس و میان نبود پاں که درین گریه هنوزش و ان نبود زاں شیوہ باک خاص کی دیمان نبود</p>
	<p>در حیرتم که پاکی گفتارش از بحسب است شبنی گرز مردم دهند و شتاں نبود</p>
	<p>۲۹- کنویر ۱۹۰۸</p>
<p>خواهید اگر عیش و نشاط فزون کنید عمر است ای که عاقل فزون بود دور از وصال و دست اشتاط حرام با من نیز بچو شمع و م از زهدی زخم کار از برون گذشت میضای عشق زاهد بس و دیو به جای نه بر و راه</p>	<p>دیوانه است عقل نه شرن و ان کنید هم بدن باشد از دوسه ماهی جنون کنید و جام با ده گرتو انیس و ان کنید اول مراب با ده و سه از موی کنید اگر گردنی است چانه و دووی کنید باری بسوی میکده اش رهنوی کنید</p>
<p>۱۰ گویون شیطانی بیجا - ۱۲</p>	<p>۱۱ دین رواں بودا سبن کا خوب یاد یونا - ۱۲</p>

ما را به نشئه بنگھ از موی کیند	سرتی میم تو اندر جاسے برد	
<p>افصت ز دست پیروار و پیرکشت اگر گردن هست چاره پسلی کنونی</p>		
من خود به جیر تم چه گویم که چون کیند	تیاخته نعم الفت نیستواں	
<p>۲۹- کہو بر ۱۹۰۸ء</p>		
<p>یک چوں شد نتواں گفت کہ ز سر و انشود در عشق تست بلا سے کہ ز سر و انشود سہل می بود کہ عشقم بہ تو پسید انشود و رشود نیز بہ لطف دہسدا انشود</p>	<p>اگر چه از دل طعم بود کہ شیرا نہ شود سوز غم هست گندی کہ بفسون رخ رود اگر عنان نگہ شوق بہ و تم بود سے شاہد شوخ کسے را نہ شود و فرماں</p>	
<p>شبلیا مصلحت آنست کہ سازی با بچہ گر چه این زہر بہ کام تو گوارا نہ شود</p>		
<p>۳۰- کہو بر ۱۹۰۸ء</p>		
<p>سوز غیاں گشتہ عشق نبودہ را ما از تو حے حسیہ میبتاع نبودہ را کہ و غیم ہم از و سخن نا شنودہ را</p>	<p>و کہو کی ز چہ من می شناختند لطفے نہ کردہ و گراں منتسیم از بسکہ خوش محاورہ افتاد چشم او</p>	

<p>گویا غریب دشت دل نور بود را نتوان روز و خواستش روبرو را تا آرمود بازوئے ناز مود را و ز نامه ام منور گناه نه بود را</p>	<p>لطفش به عیش ز باو هست و ش دل را ز غم باز گریستن طبع را و قیل عاشقان چه قدر خیر گشته است از بس گنه پسندی من کاتب عمل</p>
<p>سببش ز جمل بود که در شیوه های عشق ما آرمود ایم دل آرمود را</p>	
<p>✓</p>	<p>۳۱- اکتوبر ۱۹۰۶ء</p>
<p>یاد آں روزی که من با خود چنان داشتم ماجرای بانگار محبت دانه داشتم آشتی بائے نمان با پاسان داشتم از غور و آں که من هم تان داشتم من که در آغوش خود جان چنان داشتم کز زمین کوچه او سمان داشتم هم به او می گفتم ارور دهنان داشتم از نگاه شوق با او داستان داشتم با عدو می گفتم از راز نمان داشتم</p>	<p>یک صبر صبر گون سوداے نمان داشتم یاد آں روزی که در از ماجراهای جان یاد آں روزی که پنهان از حریف بد گمان یاد آں روزی که دست افشان گشتم از حرم خون تو دانی با جسمم تا چه خواهد بود کاه هیچ باک از گردش گردون گردانم نه بود یاد آں روزی که از نا کرده کاری با خویش گرچه چرنی می نیارم به گستاخ گفت یاد آں روزی که من از سواد لوحی با خود</p>

<p>شبلیہاں جو نہ ننگہائے مہر بودا وقتے کہ من خواب گرانی و شتم</p>	
<p>۳۱۔ اکتوبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>کہ ہم از نام و ہم شانِ خاست واں جفا جو بہ امتحانِ خاست زاہد از کوچہٗ شانِ خاست اگر سے از کوچہٗ شانِ خاست صیہ چارہ از میانِ خاست نرگس از باغِ ناتوانِ خاست</p>	<p>نہ ہمیں عاشق از ہاںِ خاست آسمان و زمینِ خاست پیریں جوئے از دُئیے کردند سہرِ چشم من آرید نغمِ اوبس کہ پائے کرد و راز دشمنِ تو جس نہ بخورند</p>
<p>شبلی خستہ دل مگر جباں دہ شورے از کوچہٗ شانِ خاست</p>	
<p>۱۔ نومبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>جو رکے کہ کردہ بہت بطورِ جفا بنو باما از ان ساخت کہ زد و آشنا بنو دیدم کہ چاہے یک نگہ آشنا بنو</p>	<p>از بسکہ طفلِ بورہ و کار آشنا بنو دل را بہ این سیرِ تلی و حکم کیا آن بزمِ نازبکہ ز بیگانہ پر شدہ</p>

<p>گو یاب باغ بند متای تو و ان بود دین شکوه از تو بود ز باد صبا بود با ما که بود یسیر با آتشنا بود و آن جا به قدر یک صنفی نیز جان بود بے راه رفتیم ز طسیر حق خطا بود</p>	<p>هر گل متاع خویش بعد از منقوت محروم مانده ایم سنو از شمع لطف ننگ گفت اگر دل ز بهر بیکانه گشته است زاهد به وسعت حرم کعبه ناز داشت از بسکه جاوید باغ غلط شاه راه گشت</p>
<p>و انعم که شبلی از می و کنی بی نصیب ماند با آن که این عزیز ز اسیر ریا نبود</p>	
<p>۱- نومبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>بوسه لعل شکرین باشد راه و رسم و فسانه این باشد همچو نقشه که بزرگیس باشد یار زود آشنا چنپن باشد اسماغم اگر کیس باشد شیوه و لبریں ہیں باشد هر که عاشق بود خیزش باشد</p>	<p>انچه خوشتر ز انگیس باشد بد و حسرتی نه کرده یادم بر لب و نشان بوسه بود می نرغم اگر فسانه کند دوست اگر مر باں بود چه غم است دل ز هر کس که بردا باز نه داد این عجب نیست گریزین شہم</p>
<p>شبلی آن بدست این شاعر</p>	<p>از اهد و رند بود و در کار اند</p>

۳- نومبر ۱۹۰۸ء

ہوپال

بارہ سہرے کہ برتن بابو دہر گرفت	تغیش نہ حال خستہ دلاتا خبر گرفت
اے ایس چہ آتے شہت کہ نہ شکا گرفت	پرسنور و رند ہر دو دم عشق می تند
یکبار می توان کف نامہ بر گرفت	ہر چند نامہ ام ہمہ بالست پارہ کرد
کال نو بہار ناز رخ پر دہر گرفت	ترسم کہ فتنہ و گرانہ جہاں فتد
نخل ہوس شکوہ فتنہ دہر گرفت	تخم امید بایز میں ماند و عیسرا
گستاخ و خیرہ آمد و نگش بر گرفت	عاشق نہ دیدہ ایم نہ فوتے کراں قبا
گویا ز نوش لعل لبش و شکر گرفت	شیرینی بہ لذت و شنام او نہ بود
کام خود از دہان لبان تو بر گرفت	غافل بہ خواب ناز تو سختی و بوسہ ام
معذور باشد ارپکا دگر گرفت	ز اہد ز را عشق بہ جہاے نمی رسید
گویا کہ در سس گر نہ گمان گرفت	ابر بہارا نیمہ گوہر شاں نہ بود
با آن کہ شمع را ہفت پائش گرفت	خو یک شبانہ راہ زاپس رسید
روی چہ ساں نہ فتوان یاد گرفت	لعل چہیں کہ لب نتوان داشت باز
بارہ شمع کہ بر دل بود بر گرفت	با آن لطافت کہ شکر خندہ تو داشت
گمہ تر از تو آن کہ تہرا راہ بر گرفت	و اعظا تو نیک گر چہ کہ گمراہ بودہ

<p>آید بهار و روی زمین لاله زار گشت بر تخت گاه شاخ چرخ و شمشیر گشت</p>	<p>یا بود آتش که به بر گوشت در گرفت فرغ آن نوای بار بدی از گرفت</p>
<p>شبلی فغانه نعم الفت تمام گفت مجنون تمام کرده اورا ز سر گرفت</p>	
<p>۳- نومبر ۱۹۰۸ء</p>	
<p>ایمن زبازی فلک کج نهانوست در یافتیم سستی ذوق وصال را هر خط چشم است تو بسپادی کند فاز عولی به بزم هر کس نمی رسد ساز و سن که بگذرم از دشمنی عیب کنون چه گوئیت که بهائی طمچ بود مجنون که در گردن یسے غلط بود ایمان ما اگر چه به تقلید بوده است و قتل ما به تیغ سنان چه حاجت است می داند این قدر که ز جان مستقیم و رین</p>	<p>در وصل نیز عاشق غمخوار شاد نیست این نشه هم ز حوصله یازاد نیست آن شیوه با که خود گشت پای نیست تاجی است این که دست ز کفایت این نیز شیوه ز شمع است او نیست تو خود فراموشی در این نیست در در سگاه عشق بنورش سواد نیست طعم مزین که کفر تو هم اجتهاد نیست گویا ترا به غمزه خودت است نیست به چند درو فابش عثم است نیست</p>
<p>شبلی اگر ز ابل صفانیت گویم باش</p>	<p>این بس که کشای لفاق و غنا نیست</p>

۴۔ نومبر ۱۹۰۸ء

دلبریں جو رہو زند و جفاگیر کینند خانِ صفاں رچہ گیند ز غوش و کین حرفِ نکار ز خوابی ہنر زول نہ بود اینکہ گویند تباں را کرے ہنر بود گاہ گاہے ہنر خستہ بیدار د	وین جہانسا نباشد کہ وفا نیز کینند ایں شکوں از گروہ بند قبا گیر کینند گاہ کہ ایں کار بہ آئین جفا گیر کینند باورم ہست بشیر طیکہ بہ با نیر کینند التفاستے کہ ہر احوال گدا نیر کینند
--	--

شکیلیا نابلد کو چہ عشقِ تم و سے
دوستاں ہمت میں شیوہ بایر کینند

۵۔ نومبر ۱۹۰۸ء

پیرانہ سر سوائے می و جام کردہ ایم شامِ فراق را بہ سحر چو لیل ایں ساند ماہر چہ گفتہ ایم بہ ناچار گفتہ ایم خو ایم ترک شاہد می وزیر برای یں نہ دراز ماہر امید بہشت بود ایفا سے وعدہ ساز کہ ماہر وفا کینم	ماہر اندے کار ز خیم کردہ ایم عمری گذشت تا سحر سے شام کردہ ایم ماہر چہ کردہ ایم بہ ناکام کردہ ایم از زانہ فرسودہ دسے دام کردہ ایم ایں کار خیمہ از طمع خام کردہ ایم آں وعدہ ہا کہ باول ناکام کردہ ایم
--	--

کارار به جسد و جسد بود خوب تر بود مانیز کار بود به ابرام کرده ایم	
کتبه ۱۹۰۸ ۲۳-۱۰-۱۳۳۷	
<p>ایں سخن آنهم که گبر می یا مسلمان نیستیم آسمان طر فی نه خواہد بیت سوائی پایہ کفر اچہ چہ چون منی نبود لے لعل حال بخش تو ام گر چہ فرمای کند گر چہ خود و انهم کہ چند ان عاقل و انانیم ہندوی لفظ چہ ادا من ہی چندین فرصتہ ما واکہ باستی و زندگی کو ہم</p>	<p>اینقدر داکم کہ راہ چہ ہست یا نیستیم راک او و لک سچ من این از ان نیستیم من این شادوم کہ آخر ہم مسلمان نیستیم من این دعوی برد آیم کہ در ان نیستیم باز ہم چون نہ صبح بے پایہ ناو نیستیم اندکے ہم کافر ہم خپل مسلمان نیستیم چوں رہ و رسم ریادام و میلان نیستیم</p>
<p>شاعری از من مجود و راز سواد پہلی حالیہ شیلی شہم رند غزل خواں نیستیم</p>	
<p>۱۱ این غزل خلاف ترتیب نوشتہ شد، و ذلک لان المقطع ۱۱ مناسب الخاتمہ ۱۲</p>	
<p>۷۱۲</p>	

ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES :-

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-book and **10 Paise** per volume per day for general books kept over-due.

